

แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวของสถานศึกษา อาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศไทย

GUIDELINES FOR VOCATIONAL EDUCATION MANAGEMENT FOR PEOPLE WITH MOBILITY DISABILITIES OF PUBLIC AND PRIVATE VOCATIONAL SCHOOLS IN THAILAND

วรวิทย์ เว็นบาศ*, อนุชัย รามวงษ์กูร, สติดาพร คำสวด

Worrawut Wentbap, Anuchai Ramwarungkura, Sathidaporn Khomsod*

สาขาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*Department of Vocational Education for Human Resource Development, Faculty of Education,
Kasetsart University.*

*Corresponding author, e-mail: worrawut.wentbap@gmail.com

Received: 4 August 2021; **Revised:** 1 April 2022; **Accepted:** 25 April 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพที่คาดหวังและนำเสนอแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ สถานศึกษาละ 1 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 275 แห่ง โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 6 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง โดยแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ควรเน้นที่สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนทั่วไป บุคลากรในสถานศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ ป้องกันการลดทอนศักดิ์ศรีและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนทุกคน รวมถึงการตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน กำหนดเกณฑ์วิธีการสอนสำหรับผู้สอนเพื่อให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถเข้าถึงเนื้อหาวิชาได้เหมือนผู้เรียนทั่วไป ที่สำคัญคือมีการรักษา/ส่งต่อได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัยเมื่อประสบอุบัติเหตุที่เป็นอันตรายต่อผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว

คำสำคัญ: อาชีวศึกษา; คนพิการทางการเคลื่อนไหว; การจัดการศึกษา

Abstract

The purpose of this quantitative research was to study the expected conditions and to propose guidelines for the management of vocational education for people with mobility disabilities in public and private vocational schools in Thailand. The sample group consisted of executives at the level of director or deputy director of each educational institution, representing 275 public and private vocational schools. There were 6 issues in the questionnaire, and the data was analyzed by descriptive statistics. It was found that the expected conditions of vocational education management for people with mobility disabilities were at a high level in the aspects of personnel, management, curriculum/ teaching contents, and healthcare/health. Another result was that location/classroom/environment and facilities were at a moderate level. Guidelines for the management of vocational education for people with mobility disabilities emphasis should be placed on a classroom environment that is conducive to learning and on the inclusive education of people with mobility disabilities in the ordinary classroom. Personnel in educational institutions should have a positive attitude towards people with disabilities. Preventing dignity lessening and treating all students equally are important, including setting up a committee or assigning a person to be responsible for teaching and learning management. Educational institutions should regulate teaching methods for teachers to enable people with mobility disabilities to gain access to course contents like other learners. It is important that people with mobility disabilities get treatment /referral quickly and safely when they have an accident.

Keywords: Vocational; People with Mobility Disabilities; Education Management

บทนำ

ข้อกำหนดเบื้องต้นที่สำคัญสำหรับการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกันในชีวิตทั้งในด้านสังคมและความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ การเคลื่อนไหว ความบกพร่องในการเคลื่อนไหวเป็นข้อจำกัดการมีส่วนร่วมในชีวิตทางสังคม ในลักษณะที่ผู้คนขาดโอกาสที่เป็นธรรมในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในอดีตปัญหาการเคลื่อนไหวของผู้ที่มีความพิการทางร่างกายหรือทางประสาทสัมผัสเป็นจุดสนใจ ในขณะที่คุณลักษณะอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความบกพร่องในการเคลื่อนไหว เช่น ภูมิหลัง ความยากจน สุขภาพ ส่วนใหญ่ถูกละเลยจากการวิจัยและการวางแผนที่ดี [1] คนพิการทางการเคลื่อนไหว คือ บุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องหรือการสูญเสียความสามารถของอวัยวะในการเคลื่อนไหว ได้แก่ มือ เท้า แขน ขา อาจมาจากสาเหตุอัมพาต แขน ขา อ่อนแรง แขน ขาขาด หรือภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังจนมีผลกระทบต่อการทำงานมือ เท้า แขน ขา [2] โดยสถานการณ์คนพิการในประเทศไทยปี 2564 พบว่า คนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 2,096,931 คน คิดเป็นร้อยละ 3.17 ของประชากรทั้งประเทศ แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 1,094,496 คิดเป็นร้อยละ 52.20 และเพศหญิง จำนวน 1,002,435 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ซึ่งความพิการประเภททางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย พบมากที่สุด จำนวน 1,047,144 คน คิดเป็นร้อยละ 49.94 และคนพิการที่อยู่ในวัยเรียน (0-5 ปี) มีจำนวน 12,357 คน วัยเรียน (6-14 ปี) มีจำนวน 68,302 คน วัยรุ่น (15-21 ปี) มีจำนวน 72,801 คน [3] จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยมีจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยเรียนหรืออยู่ในช่วงที่จำเป็นสำหรับการศึกษามีจำนวนไม่น้อย

ความสำคัญของการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษาทั่วไปคือในหลายประเทศมีการออกแบบมาเพื่อให้บริการผู้คนทุกเพศทุกวัยตามความต้องการด้านการเรียนรู้และฝึกอบรม ซึ่งรวมถึงนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน นักเรียนผู้มีความสามารถทางเทคนิคที่ต้องการการฝึกอบรมเพิ่มเติมนอกเหนือจากโรงเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลาย พนักงานที่มีประสบการณ์ซึ่งต้องการการฝึกอบรมขึ้นใหม่ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่อาศัยอยู่บริเวณชายขอบของสังคม รวมทั้งผู้ทุพพลภาพ และกลุ่มคนเปราะบาง ที่สำคัญคือคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้รับประโยชน์จากการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา กล่าวคือ มีการนำกลยุทธ์หลายอย่างเพื่อเอาชนะความท้าทายซึ่งเกี่ยวข้องกับการจ้างงานที่คนพิการทางการเคลื่อนไหวเผชิญ เช่น การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการฝึกอบรม การส่งเสริมการจ้างงานที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนรวมถึงค่าธรรมเนียมการศึกษา และการทำหายอดติดต่อคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการทางการเคลื่อนไหวซึ่งมีชีวิตที่ยากไร้และขาดโอกาสทางสังคมเนื่องจากความยากจน [4] การศึกษาด้านอาชีวศึกษาเกี่ยวข้องกับ การสอนให้ผู้คนได้รับทักษะเฉพาะเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับอาชีพนั้น ๆ การศึกษาด้านอาชีวศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เพราะทักษะที่เหมาะสมนั้นเปิดให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มชายขอบ เช่น คนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถแข่งขันได้สำเร็จในตลาดแรงงาน และการศึกษาด้านอาชีวศึกษาช่วยลดความยากจนและเพิ่มขีดความสามารถให้กับคนพิการทางการเคลื่อนไหว การส่งเสริมการศึกษาและทักษะอาชีพสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้คนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไปหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การศึกษาด้านอาชีวศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตของการทำงาน [5]

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยมีกฎหมายและระเบียบในการจัดการศึกษาที่มีการบังคับใช้ ซึ่งกฎหมายหรือระเบียบที่เน้นในเรื่องการศึกษาด้านอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ ยกตัวอย่างเช่น ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 ที่เปิดโอกาสให้คนพิการสามารถเข้าเรียนได้ทุกระดับ เช่น ให้สถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีหน้าที่จัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการตามภารกิจของสถานศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในกรณีที่สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาโดยไม่มีเหตุผลและความจำเป็นให้ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตามประเภทความพิการ ส่วนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือหลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีและปฏิบัติการ สถานศึกษาอาชีวศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงประเภทของความพิการ [6] ดังนั้นการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในประเทศไทยมีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลาพอสมควรเพื่อประโยชน์ของการเรียนรู้ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการทางการเคลื่อนไหว แต่หลายสถานศึกษายังอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น คนพิการทางการเคลื่อนไหวจำนวนมากถูกปฏิเสธการจ้างงานหรือได้รับงานเพียงงานเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือการได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำ หรือในยามว่างงานและเศรษฐกิจตกต่ำ คนพิการทางการเคลื่อนไหวมักจะเป็นคนแรกที่ถูกเลิกจ้างหรือคนสุดท้ายที่ได้รับการว่าจ้าง ปัญหาเหล่านี้สะท้อนความจริงของลักษณะทางกายภาพของคนพิการทางการเคลื่อนไหว สิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งคือการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับคนพิการทางการเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพ รองรับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาเปรียบเสมือนการศึกษาเพื่อการจัดตำแหน่งงานที่เหมาะสมตามความสนใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งคนพิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติงานได้หลากหลายตามบรรทัดฐานการทำงานที่มีอยู่ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาเพื่อให้แน่ใจว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวมีโอกาสเท่าเทียมกันในการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง ส่งผลต่อการจ้างงานที่มีประสิทธิผลและเกิดการพัฒนาคคุณภาพชีวิตที่ดีตามมา การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ จึงวิเคราะห์ถึงสภาพการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาที่ควรจะ

เป็นสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อเป็นแนวทางรวมถึงการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา
ด้านอาชีวศึกษาในอนาคตให้กับคนพิการทางการเคลื่อนไหว รองรับการปรับตัวของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรม
สถานประกอบการ และอาชีพของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพที่คาดหวังและนำเสนอแนวทางจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว
ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อคำนึงถึงหลักความเคารพในบุคคล หลักคุณประโยชน์ไม่ก่ออันตราย และหลักความยุติธรรม การวิจัย
ในครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัย จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Study Code:
KUREC- SS64/106 อนุมัติวันที่ 7 มิถุนายน 2564)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษา
สถานศึกษาละ 1 คน ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน
จำนวน 874 แห่ง [7] โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Taro Yamame [8] ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 275 แห่ง
โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จำนวน 135 แห่ง และของเอกชน จำนวน 140 แห่ง จากนั้นใช้การสุ่ม
ตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เนื่องจากมีรายชื่อของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ทั้งรัฐและเอกชนที่แน่นอน คือ จำนวนสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุก ๆ 3 แห่ง ในรายชื่อของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
ทั้งรัฐและเอกชนจะได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 แห่ง จนครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 30 ข้อ ที่พัฒนามาจากการ
สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม จำนวน 5
ข้อ 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านบุคลากร จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 5 ข้อ
5) ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ และ 6) ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ จำนวน 5 ข้อ
โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert Scale) [9] แบ่งระดับ
ความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และแปลความหมายโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย
แบ่งเป็น 3 ช่วง ซึ่งตัดแปลงจากเกณฑ์ของเบสต์ (Best) [10] คือ 3.68 – 5.00 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2.34 –
3.67 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1.00 – 2.33 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรง
ของแบบสอบถาม (Validity) การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence: IOC) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และหากข้อไหน
ที่ค่าคะแนนต่ำกว่าค่าความสอดคล้อง ได้ปรับแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการหาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชนที่ไม่ได้เป็นตัวแทนของกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach' s Alpha ภาพรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .983
และรายด้าน คือ 1) ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม เท่ากับ .921 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับ .980
3) ด้านบุคลากร เท่ากับ .790 4) ด้านการบริหารจัดการ เท่ากับ .958 5) ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน เท่ากับ
.979 และ 6) ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ เท่ากับ .961

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งหนังสือไปที่หน่วยงานราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูล ภายในระยะเวลา 90 วัน เมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนด จึงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับสภาพการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในแต่ละด้าน

ผลการวิจัย

1) สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ภาพรวมสภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน และด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านภาพรวม

ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม	3.50	1.10	ปานกลาง
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.61	1.24	ปานกลาง
ด้านบุคลากร	4.36	.74	มาก
ด้านการบริหารจัดการ	3.93	1.04	มาก
ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน	4.04	1.04	มาก
ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ	3.96	1.00	มาก
ภาพรวม	3.89	1.02	มาก

สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงประเด็นสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรเอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว สามารถเรียนร่วมกับกับนักเรียนทั่วไป ที่อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม

ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) สถานศึกษามีความพร้อมด้านห้องเรียน มีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว	3.09	1.36	ปานกลาง
2) ห้องเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว ควรมาตรฐานด้านความปลอดภัย มีการตรวจสอบ บำรุง สม่ำเสมอ	3.66	1.27	ปานกลาง
3) สภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรเอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว สามารถเรียนร่วมกับกับนักเรียนทั่วไป	3.76	1.26	มาก
4) สถานศึกษาควรมีสถานที่ทำกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยเฉพาะสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวอย่างเพียงพอ	3.64	1.21	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5) ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เข้าถึงได้ เช่น เป็นห้องเรียนที่อยู่ชั้นล่าง จัดให้มีลิฟท์สำหรับห้องเรียนชั้นสองหรือชั้นสาม มีทางลาดขึ้นอาคารเรียน โต๊ะ เก้าอี้ ต้องเป็นแบบที่ด้านล่างเปิดโล่งกว้างความสูงเพียงพอ	3.37	1.38	ปานกลาง
ภาพรวม	3.50	1.10	ปานกลาง

สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงประเด็นสถานศึกษาควรมีที่จอดรถหรือสถานที่รับ/ส่งผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะอยู่ในสถานที่ที่มีความปลอดภัย ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) สถานศึกษาควรมีทางเดิน ลิฟต์ ถนน โต๊ะเรียน คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การเรียน ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว	3.47	1.36	ปานกลาง
2) สถานศึกษาควรมีห้องน้ำหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือภายในห้องน้ำสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้มาตรฐาน แยกเป็นสัดส่วนเฉพาะ	3.55	1.45	ปานกลาง
3) สถานศึกษาควรมีที่จอดรถหรือสถานที่รับ/ส่งผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ อยู่ในสถานที่ที่มีความปลอดภัย	3.70	1.14	มาก
4) อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ควรเป็นอุปกรณ์ที่มีการปรับแต่งให้อำนวยความสะดวกต่อการใช้งานกับความพิการทางการเคลื่อนไหว	3.67	1.32	ปานกลาง
5) ควรมีผู้ช่วยคนพิการ (Personal Assistance) หรือนักเรียนช่วยเพื่อนนักเรียนที่มีความพิการในการเรียนการสอน	3.67	1.37	ปานกลาง
ภาพรวม	3.61	1.24	ปานกลาง

สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านบุคลากร พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นบุคลากรในสถานศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ เพื่อป้องกันการลดทอนศักดิ์ศรีของคนพิการ โดยปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนทุกคน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) บุคลากรในสถานศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ เพื่อป้องกันการลดทอนศักดิ์ศรีของคนพิการ โดยปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนทุกคน	4.57	.73	มาก
2) บุคลากรควรมีทักษะที่ถูกต้อง สำหรับการดูแลผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ โดยฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะอยู่เสมอ	4.03	1.03	มาก
3) บุคลากรควรมีความตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่มีความพิการ	4.28	.97	มาก
4) บุคลากรควรมุ่งถึงความปลอดภัยทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนกับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว หมั่นสังเกตพฤติกรรมอยู่เสมอ	4.37	.90	มาก
5) บุคลากรควรเคารพในความแตกต่างของผู้เรียน โดยไม่ตีตราในความพิการของผู้เรียนแต่ละคน	4.56	.80	มาก
ภาพรวม	4.36	.74	มาก

สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านการบริหารจัดการ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นสถานศึกษาควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะ และ สถานศึกษาควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม โดยเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน เมื่อมีผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวมาเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) สถานศึกษาควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ	3.96	1.07	มาก
2) สถานศึกษาควรมีแผนการสอนรายบุคคล Individual Education Plan สำหรับนักเรียนพิการ ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ	3.88	1.17	มาก
3) สถานศึกษาควรมีการประเมินศักยภาพที่อยู่ในแผนการศึกษา ในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวอย่างเป็นธรรมชาติ	3.94	1.17	มาก
4) สถานศึกษาควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม โดยเป็นงบประมาณด้านการปรับปรุงอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน เมื่อมีผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวมาเรียน	3.96	1.26	มาก
5) สถานศึกษาควรมีการประชุมทำความเข้าใจ รวมถึงการรับฟังข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนกับผู้ปกครองของผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ	3.94	1.16	มาก
ภาพรวม	3.93	1.04	มาก

สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นการเรียนการสอนควรกำกับเกณฑ์วิธีการสอนสำหรับผู้สอนที่ชัดเจน เพื่อให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถเข้าถึงเนื้อหาวิชาได้เหมือนผู้เรียนทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.09$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) การเรียนการสอนควรกำกับเกณฑ์วิธีการสอนสำหรับผู้สอนที่ชัดเจน เพื่อให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถเข้าถึงเนื้อหาวิชาได้เหมือนผู้เรียนทั่วไป	4.09	1.05	มาก
2) เนื้อหาในการเรียนการสอน ควรอำนวยความสะดวกให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวเข้าถึงเนื้อหาการเรียนอย่างเท่าเทียมกับผู้เรียนทั่วไป ตามความเหมาะสมของผู้เรียน	4.07	1.08	มาก
3) การฝึกปฏิบัติสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว ควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับการฝึกปฏิบัติของคนพิการ มีผู้ฝึกสอนดูแลอย่างทั่วถึง	3.96	1.18	มาก
4) การวัดผลผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว ควรอำนวยความสะดวกอย่างเป็นธรรม เท่าเทียม เหมาะสมกับสภาพของความพิการ	4.05	1.05	มาก
5) เนื้อหาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว ควรมีส่วนอำนวยความสะดวก เช่น ครู หรือ เพื่อน ช่วยแนะนำทำความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรที่เรียน	4.03	1.12	มาก
ภาพรวม	4.04	1.04	มาก

สภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยประเด็นควรมีการรักษา/ส่งต่อได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย เมื่อประสบอุบัติเหตุที่เป็นอันตรายต่อผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ

ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1) ควรมีการตรวจสุขภาพและดูแลสภาพร่างกายของผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้มาตรฐาน ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน	4.13	1.07	มาก
2) สถานศึกษาควรมีการประเมินสภาพร่างกายและจิตใจร่วมกับทีมวิชาชีพอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง	3.87	1.14	มาก
3) ควรมีการรักษา/ส่งต่อได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย เมื่อประสบอุบัติเหตุที่เป็นอันตรายต่อผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว	4.22	1.01	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4) ควรที่มีมหาวิทยาลัยในการให้คำปรึกษาการดูแลร่างกาย ครอบคลุมกับ ผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวในแต่ละคน	3.69	1.16	มาก
5) มาตรการในการป้องกันและลดอุบัติเหตุสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการ ทางการเคลื่อนไหว ควรมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน	3.92	1.17	มาก
ภาพรวม	3.96	1.00	มาก

2) แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม สถานศึกษาควรมีห้องเรียนที่มีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว ที่ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัย มีการตรวจสอบ บำรุง สม่าเสมอ เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป ควรมีสถานที่ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยเฉพาะสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว สิ่งสำคัญคือเป็นห้องเรียนที่อยู่ชั้นล่างสุดหรือจัดให้มีลิฟท์สำหรับห้องเรียนชั้นสองหรือชั้นสาม โดยมีทางลาดขึ้นอาคารเรียน ส่วนโตะ เก้าอี้ ต้องเป็นแบบที่ด้านล่างเปิดโล่งกว้าง มีความสูงที่เพียงพอสำหรับรถเข็นวีลแชร์

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สถานศึกษาควรมีทางเดิน ลิฟต์ ถนน โตะเรียน คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว มีห้องน้ำหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือภายในห้องน้ำที่ได้มาตรฐาน แยกเป็นสัดส่วนเฉพาะ และมีที่จอดรถหรือสถานที่รับ/ส่งโดยเฉพาะที่อยู่ในสถานที่ที่มีความปลอดภัย ส่วนอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ควรเป็นอุปกรณ์ที่มีการปรับแต่งให้อำนวยความสะดวกต่อการใช้งาน ที่สำคัญคือมีผู้ช่วยคนพิการหรือนักเรียนช่วยเพื่อนนักเรียนที่มีความพิการในการเรียนการสอน

ด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ ป้องกันการลดทอนศักดิ์ศรี โดยปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับนักเรียนทุกคน มีทักษะที่ถูกต้องสำหรับการดูแลเฉพาะโดยฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะอยู่เสมอ มีความตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานคำนึงถึงความปลอดภัยทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน และหมั่นสังเกตพฤติกรรมอยู่เสมอ สิ่งสำคัญคือการเคารพในความแตกต่างของผู้เรียน โดยไม่ตีตราในความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ มีแผนการสอนรายบุคคลสำหรับนักเรียนพิการ ประเมินศักยภาพการเรียนรู้อันเป็นธรรมชาติของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ และควรได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการปรับปรุงอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน สิ่งสำคัญคือมีการประชุมทำความเข้าใจ รวมถึงการรับฟังข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนกับผู้ปกครองของผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ

ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน ควรกำกับเกณฑ์วิธีการสอนสำหรับผู้สอนที่ชัดเจน เนื้อหาในการเรียนการสอนควรอำนวยความสะดวกให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวเข้าถึงเนื้อหาการเรียนอย่างเท่าเทียมตามความเหมาะสมของผู้เรียน ส่วนการฝึกปฏิบัติควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม มีผู้ฝึกสอนและเพื่อนคอยดูแลอย่างทั่วถึง มีรูปแบบการวัดผลผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพของความพิการในผู้เรียนแต่ละคน

ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ มีการตรวจสุขภาพและดูแลสุขภาพร่างกายของผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวที่ได้มาตรฐาน ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ประเมินสภาพร่างกาย จิตใจ และให้คำปรึกษาร่วมกับทีมสหวิชาชีพอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง มีระบบการรักษา/ส่งต่อได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย เมื่อประสบอุบัติเหตุที่เป็นอันตรายต่อผู้เรียน และมีคู่มือที่ได้มาตรฐานในการป้องกันและลดอุบัติเหตุสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหว

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพที่คาดหวังของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ประกอบด้วย 6 ด้าน โดยด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ มีเพียงด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่อยู่ในระดับปานกลาง สืบเนื่องด้วยด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม และ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสภาพการจัดการที่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนที่สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมากให้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษา เนื่องด้วยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของโครงสร้างต่าง ๆ ของตัวอาคารเรียน ทั้งนี้ในด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ เป็นด้านที่สามารถจัดการได้ตามความเหมาะสมของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการจัดการอาชีวศึกษาในด้านนี้ถือเป็นเรื่องที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาแก่คนพิการทางการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Amaso et al. [11] ที่อธิบายว่า กลยุทธ์เพื่อการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของผู้พิการทางด้านร่างกาย ผ่านการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม คือการจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ การให้สิ่งจูงใจสำหรับผู้พิการทางด้านร่างกาย การรวมทักษะที่สถานประกอบการหรือนายจ้างต้องการ นอกจากนี้ยังพบว่าทักษะการดำรงชีวิตอย่างอิสระและทักษะทางสังคมมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการจ้างงานของผู้พิการทางด้านร่างกาย

ผลการวิจัยแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยแบ่งแนวทางออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านสถานที่/ห้องเรียน/สภาพแวดล้อม เนื่องด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป ถือเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวเกิดความต้องการที่จะศึกษา ทั้งนี้สภาพห้องเรียนจำเป็นต้องมีความปลอดภัยและเหมาะสมกับความพิการของผู้เรียน 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งสำคัญที่สุดคือการจัดให้มีทางเดิน ลิฟต์ ถนน โต๊ะเรียน คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การเรียนที่พัฒนาเฉพาะคนพิการ ห้องน้ำแยกสัดส่วน ที่จอดรถหรือสถานที่รับ/ส่ง สำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งหลายสถานศึกษา ยังไม่สามารถจัดสรรได้อย่างเพียงพอกับจำนวนคนพิการทางการเคลื่อนไหว อาจเนื่องด้วยการจำกัดในเรื่องของงบประมาณหรือสถานที่ แต่สิ่งที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถดำเนินการได้ทันทีคือผู้ช่วยคนพิการหรือนักเรียนช่วยเพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mosia and Phasha [12] ที่อธิบายว่า แม้ว่าสถานศึกษาจะยอมรับนักเรียน/นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางด้านการศึกษา แต่สถานศึกษาเองกลับไม่ได้สร้างทางลาดเพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกอาคารได้ อุปสรรคเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์ของนักเรียนที่มีความพิการในกิจกรรมทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อมุมมองของผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่มองว่าคนเหล่านั้นเป็นคนพิการด้วย 3) ด้านบุคลากร สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญสูงสุดคือการมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ ตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและเคารพในความแตกต่าง เนื่องด้วยการเฝ้าระวังและดูแลถือเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน 4) ด้านการบริหารจัดการ ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษามีคนพิการทางการเคลื่อนไหวเข้ามาเรียนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรง รวมถึงการออกแบบแผนการสอนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาผู้เรียนที่มีความพิการ 5) ด้านหลักสูตร/เนื้อหาการเรียนการสอน เนื่องด้วยเนื้อหาการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล ถือเป็นสิ่งที่ต้องมีความเฉพาะสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น มีการฝึกปฏิบัติที่อยู่ในการดูแลจากครูฝึก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้สำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Notoprayitno and Jalil [13] ที่อธิบายว่า กลไกการบริหารการศึกษาสำหรับคนพิการคือการจัดการเรียนการสอนให้คนพิการสามารถเรียนร่วมกับคนปกติได้ สิทธิเพื่อการศึกษาผู้เรียนต้องสามารถเข้าถึงได้ ยอมรับได้และปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ภาครัฐควรปฏิบัติหรือจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีความพิการตามสิทธิในการศึกษา ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสิทธิด้านการศึกษาและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน 6) ด้านการดูแลร่างกาย/สุขภาพ สิ่งที่จะเลยไม่ได้คือเรื่องของการดูแลร่างกายและสภาพจิตใจ

เนื่องด้วยคนพิการทางการเคลื่อนไหวจำเป็นต้องมีการตรวจประเมินจากทีมสหวิชาชีพควบคู่กับการเรียนการสอน รวมถึงการส่งต่อที่รวดเร็วทันต่อการแก้ปัญหาเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษาเพื่อลดปัญหาการเกิดความสูญเสียต่อร่างกายและสภาพจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shamy et al. [14] ที่อธิบายว่า คนพิการมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคแทรกซ้อนที่เกี่ยวข้องกับความทุพพลภาพ ส่งผลให้จำเป็นต้องใช้บริการด้านสุขภาพและระบบสาธารณสุขมากขึ้น เพื่อรักษาความสมบูรณ์ทางร่างกายและสภาพจิตใจ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการในความพิการแต่ละประเภท
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน
3. ควรขยายผลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อสร้างความตระหนักและความสำคัญในมิติของการศึกษาของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

เอกสารอ้างอิง

- [1] Sammer, G., Uhlmann, T., Unbehau, W., Millonig, A., Mandl, B., Dangschat, J., and Mayr, R. (2012). Identification of Mobility Impaired Persons and Analysis of Their Travel Behaviour as well as their Needs. *Transportation Research Record*, 2320(1), 46-54. Retrieved July 30, 2021, from <https://journals.sagepub.com/doi/10.3141/2320-06>
- [2] สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2552). *ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.oic.go.th/fileweb/cabinfocenter3/drawer076/general/data0000/00000013.pdf>
- [3] กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). *รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2564, จาก https://dep.go.th/images/uploads/files/situation_June64.pdf
- [4] Malle, A., Pirttimaa, R., and Saloviita, T. (2015). Inclusion of Students with Disabilities in Formal Vocational Education Programs in Ethiopia. *International Journal of Special Education*, 30(2), 57-67. Retrieved July 30, 2021, from <http://www.internationaljournalofspecialed.com/docs/Inclusion%20of%20S>
- [5] Mprah, W. K., Gyamfi, N., Edusei, A., Dogbe, J. A., and Owusu, I. (2015). Relevance of vocational training programme for persons with disabilities in the Ashanti Region of Ghana. *Journal of Disability Studies*, 1(2), 69-76. Retrieved July 30, 2021, from <https://www.researchgate.net/publication/332212673>
- [6] กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ. (2552). *ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2564, จาก <http://sedf.obec.go.th/wp-content/uploads/2021/03/lowAc.pdf>
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *ข้อมูลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาครัฐ ปีการศึกษา 2563*. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564, จาก <https://shorturl.asia/7pUzN>
- [8] ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

- [9] Likert, R. A. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.
- [10] Best, J. W. (1981). *Research in education*. New jersey: Prentice-Hall.
- [11] Amaso, T. F., Okwelle, P. C., and Deebom, M. T. (2020). Productive Participation of the Physically Challenged through Technical Vocational Education Training Programmes in Rivers State. *Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 33(7), 44-54. Retrieved July 31, 2021, from <https://www.researchgate.net/publication/343652880>
- [12] Mosia, P. A., and Phasha, T. N. (2020). Student Experience and Quality of Tertiary Education for Students with Disabilities in Lesotho. *Journal of Student Affairs in Africa*, 8(1), 13-28. Retrieved July 31, 2021, from <https://www.researchgate.net/publication/343090286>
- [13] Notoprayitno, M. I., and Jalil, F. (2019). Legal Aspect of Inclusive Education for Persons with Disabilities in Indonesia. *Education Quarterly Reviews*, 2(4), 799-810. Retrieved July 31, 2021, from https://www.asianinstituteofresearch.org/_files/ugd/ed8b62_d1df5be70a784e97b16f03cc020eb25b.pdf
- [14] Castro, S. S., Lefèvre, F., Lefèvre, A. M., and Cesar, C. L. (2010). Accessibility to health services by persons with disabilities. *Revista de saúde pública*, 45(1), 99-105. Retrieved October 13, 2021, from <https://www.researchgate.net/publication/47676871>